

Anders Røshol – komponist i en svingende og fleksibel samtid

Av Asbjørn Schaathun

Er det i dag mulig å tilhøre en «generasjon» av kunstnere – eller i vårt tilfelle, komponister? En generasjon i kunstfeltet kan forstås som en ansamling talenter som tilfeldighetene har buntet sammen i tid, og som tilsynelatende virker å være i stand til å kunne målbære et riktig, eller i det minste adekvat uttrykk for en alltid like forvirrende samtid.

Det upresise og altomfattende moteordet «mangfold» er i flittig bruk, og har i denne sammenheng en merkelig dekomponerende effekt. Alle forsøk på å organisere ens inntrykk av samtiden strander i denne påtrengende mangfoldigheten; En mengde uttrykk eksisterer samtidig, alle mer eller mindre født ut av en tvunget stillingtagen til den rådende teknologien, i vid forstand, enten den blir tidsriktig 'bejaet' eller ivrig benektet.

En historisk forståelse av uttrykksformers tilsynekomst, blomstring og avblomstring virker uansett nesten umulig å applisere i dag; (Tids)lommer av overvintrende uttrykksformer fra tidligere tider eksisterer i beste velgående samtidig som villet radikalitet ofte tar form av en ufrivillig gjenoppgang og konfrontasjon med eksentriske proto-modernister. Det meste er gjort før. De fleste måter å henvende seg på har kort og godt mistet sin 'raison d'être', retten til å være. Vi kan til slutt bare søke forklaring ut ifra et siste tilfluktssted: subjektiviteten og det 'personlige'. Beethovens byste står og skuler på oss.

«Beethovens byste står og skuler på oss.»

Det finnes allikevel noen unge komponister som fremholder en mer tidløs innstilling gjennom hva vi kan kalle sentrallyriske prosjekt, forstått som det å konsentrere seg om de 'evige temaer' i musikken. Vi tenker ikke på kjærligheten, døden og havet, som i litteraturen i denne sammenheng, men på basale musikalske- og kompositoriske problemstillinger. Anders Røshol er en av de.

Hans musikalske personlighet kjennetegnes av en søken etter svar på disse grunnleggende spørsmålene. Dypest sett dreier dette seg om forholdet mellom orden og kaos og alle de akser musikalske ideer kan utvikle seg langs. På et mer detaljert plan kan det være fruktbart å gå via Pierre Boulez' liste over musikalske motsetningspar født ut av hans foredrag ved Collège de France gjennom nærmere tyve år, hvor Boulez med ny iver vender seg mot persepsjonen og lytteren. Her i et utvalg:

- Funnet objekt / laget objekt
- Avgrenset idé / uendelig idé
- Gjentakelse / variasjon
- Fri form / streng form
- Glatt tid / ujevn tid
- Abstrakt relasjon / konkret relasjon
- Materiale med retning / tekstur uten retning

Til #NORDEN og uroppføringen av «Swiveling in a Flexible Unison» (2020), bygger Røshol opp en form via en rekke motsetningspar og kontraster i, og mellom, sammenstilte teksturer (jf. Boulez' liste).

Denne nærmest undersøkende holdningen blir underbygget, eller kanskje motsagt, hos Røshol av et ønske om å binde elementene sammen via

en 'rød tråd' (unison), og dermed skape en forenende, hørbar logikk mellom elementene og deres rekkefølge; en streben etter å holde en linje gjennom etableringen av helt konkrete kontaktpunkter mellom de korte, nærmeste glimtvis frasene som framvises. Tråden blir som en muldvarpgang mellom tilsynelatende urelaterte musikalske objekter. Det å være komponist for Røshol handler om evnen til å artikulere seg gjennom musikalske motsetningspar; det hele må imidlertid gis en form, musikken streber mot å bli et «språk».

Røshol skriver forholdsvis korte stykker, høstsesongens uroppførelse er blant de lengre; Dette er ikke 'moralistisk' musikk som gjennom tematisk motivisk arbeid har som mål å kunne vise til klare årsakssammenhenger. Dette er musikk hvor ideer raskt avløser hverandre underbygget av en slags kortpustethet. Kanskje vi kan avslutte med den aforistiske beskrivelsen av musikk som komponisten og dirigenten Péter Eötvös ga i forbindelse med en konsert i Berliner Philharmonikerene, og som vil passe godt til Anders Røshols kompositoriske innstilling: «Music is entertainment in sound!» I sannhet et forenende utsagn i en pluralistisk, svingende og fleksibel samtid.

